

Висновки за розділом 3

У третьому розділі сформовано теоретико-методичний інструментарій реалізації комплаєнс-контролю у системі управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу та наглядових процедур за їх діяльністю.

Впровадження системи комплаєнс у практику вітчизняних банків та інших СПФМ знаходиться лише на початковому етапі, в той час як зарубіжний досвід свідчить про те, що такі системи використовуються дуже активно, забезпечуючи позитивний фінансовий результат. Тому, на часі система комплаєнс-контролю ризиків потребує розвитку і має бути адаптована до вимог міжнародної практики. Впровадження та ефективне здійснення комплаєнс-контролю ризиків сприятиме позитивній діловій репутації, мінімізації витрат та збереженню активів банків через систему фінансового моніторингу, який ґрунтується на зарубіжному досвіді.

Судову практику щодо застосування фінансового моніторингу при здійсненні платіжних послуг проаналізовано з урахуванням таких аспектів: суб'єктів розрахункових відносин, права яких порушено; сутності порушень; відносин, що можуть бути об'єктом фінансового моніторингу; змісту ризиків проведених розрахункових операцій.

Розглянутий розподіл функцій нагляду за дотриманням СПФМ вимог законодавства для запобігання та протидії ВК/ФТ узагальнює функції СДФМ та інших суб'єктів, що реалізують наглядові функції у цій сфері. За врахованими положеннями оновленого законодавства з питань фінансового моніторингу, у тому числі визначення двоїстої ролі аудиторів (з одного боку як СПФМ, з іншого – як суб'єктів, що здійснюють незалежний аудит діяльності інших СПФМ), сформовано організаційне забезпечення реалізації наглядових функцій у сфері фінансового моніторингу на основі РОП (на прикладі банків).

Проведений аналіз тенденцій застосування заходів впливу Національного банку України за порушення банками вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу за період 2018-2020 рр. (на основі показників середньоквадратичного відхилення обсягів штра-

фів та варіації обсягів штрафів) показав неоднорідність розглянутих двох груп банків – банків, до яких застосовано заходи впливу лише у формі штрафів, та банків, до яких застосовано заходи впливу у формі штрафів та письмових застережень. Попри це, виявлено спільні тенденції щодо схильності до ризиків ВК/ФТ та їх ігнорування з позиції диференціації банків за критерієм походження їх капіталу.

Досягнення стратегічної цілі НБУ щодо забезпечення стабільності, прозорості та ефективності банківської системи у теперішній час відбувається через удосконалення банківського нагляду на засадах ризик-орієнтованого підходу. Активізації процесів трансформації банківського нагляду, спрямованого на підвищення ефективності контролю управління основними ризиками діяльності банків, а також вдосконалення методологічних підходів, врахування різноманітних чинників, що впливають на формування ризиків, є результатом змін у світовій економіці.

Розроблено інструментарій визначення необхідності проведення позапланових інспекційних перевірок системно важливих банків у сфері фінансового моніторингу, що спирається на результати обґрунтування із використанням матричного підходу посиленого, помірного або послабленого типів режимів ризик-орієнтованого нагляду за їх діяльністю та враховує зв'язок фінансових ризиків із ризиком ВК/ФТРЗ та взаємопов'язаність системно важливих банків.

Основні висновки і пропозиції за третім розділом монографії знайшли своє відображення у таких публікаціях [15; 46; 102; 193; 194; 328].